

Breve fra ROM.

Hvad det medfører, når to små breve ingen afsender har, ja så må man gå baglæns fra adressaten for at afsløre brevenes hemmeligheder!

Lidt lokalhistorie fra Horsens!

Finn Skriver Laursen

I de gyldne år i det 19 århundrede, hvor alle kunstnere af enhver slags og med respekt for sig selv og sin udvikling som kunstner rejste til Italien og især til Rom. Disse to breve er afsendt herfra.

Er *H.C. Andersen* måske indblandet i historien ja en lille smule, er andre af datidens store kunstner indblandet i historien ja så afgjort, men hvordan?

Er der i øvrigt andre af datidens spændende mennesker indblandet i historien om de to breve, igen kan jeg bekræfte, at der er bl.a. maleren og forfatteren *Thorald Læssøe* bror til datidens forvalter *Læssøe* på Kronborg slot. Og ikke mindst deres moder *Margrethe Juliane Signe Læssøe* fra Fladstrand (Fredrikshavn), som havde et meget nært nærmest moderligt forhold til *H.C. Andersen*, han kom meget i det læssøske hjem.

Herudover er *Lensgreveparet* på Boller Slot *Henriette Frederikke Magdalena reichgräfin von Innhausen & Knyphausen* og *C.E. Kragh-Juel-Vind-Frijs*-1817-1896 (han er den senere konseilspræsident) og ikke mindst deres 7' barn *Komtesse Emy Fransisca Erhardine Tidania-Kragh-Juel. Vind Frijs* 1825-1863 senere gift med *Thorald Læssøe* 1816-1878. Hun dør den 8.10.1863 i barselsseng da hun føder *Emmy Frijs Læssøe* den 3.10.1863. Komtesse Emy Frijs var hele sit voksne liv delvis blind.

Hvem ellers er interessante i forbindelse med de to breve, ja selvfølgelig afsender og modtager må siges at være ret vigtige i historien her.

NIELSINE MADSEN,
BORN 1845 AF H. OLRIK.

Afsender Nielsine Madsen her tegnet af H. Olrik i 1865 hun var da 20 år

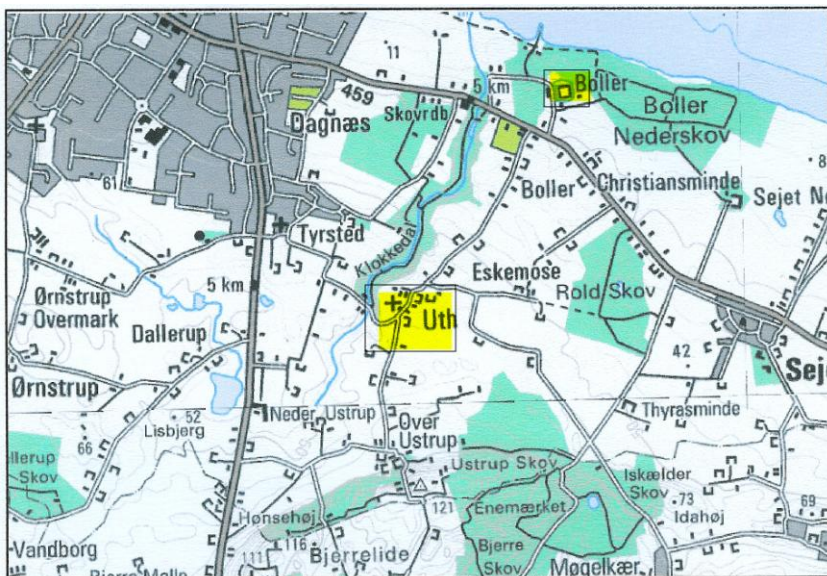
„Bedste“.
Fot.: P. Madsen, Rask Mølle, 1896.

Her ses modtager Mette Marie Madsen som en meget gammel dame

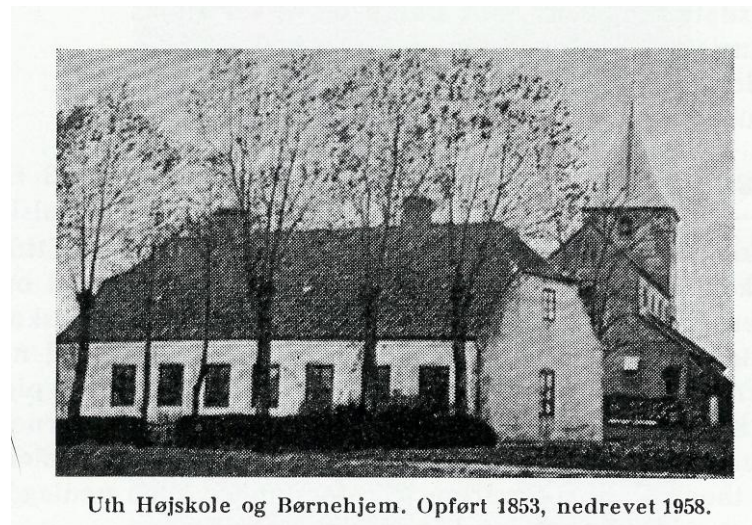
Afsender er Nielsine Madsen, der skriver til sin mor Madame Mette Marie Madsen, der var leder af det børneasyl i den lille landsby Uth sydøst for Horsens, der var oprettet af Komtesse Emy Frijs Boller slot i 1853. Børneasylet var først Folkehøjskole, men måtte lukke allerede året efter på grund af manglende tilslutning, herefter blev det indrettet til børneasyl for 12 piger ligeledes på initiativ af komtesse Emy Frijs. Nielsine havde boet på asylet sammen med sin moder i 5 år, desuden havde hun i øvrigt helt fra barn sin gang på Boller slot, hvor hun legede med de grevelige børn fra Frijsenborg, og hvor hun som ung pige muligvis har truffet H.C. Andersen, der ofte kom på Boller slot

Men inden det blev folkehøjskole og børneasyl havde det været ”hospital”, hvilket i denne forbindelse nærmere skal betragtes som en fattiggård for sognets svage, gamle og de ”tovlige”. En anden spændende person føjes nu til det i forvejen historisk spændende galleri, det var nemlig Kirstine Munk, der helt tilbage i midten af det 17 århundrede, hvor hun ejede Boller Slot og Møgelkær gods, oprettede Hospitalet i Uth.

Nedenfor ses et kort over området, der viser, at Uth stort set er sammenvokset med Horsens by.

De to interessante områder markeret med gult, der er ca. 2,5 km mellem Boller slot og Uth

Billedet viser Højskole og Børneasyl, der er nogen tvivl om det er samme bygning Kirstine Munk oprettede som ”hospital”, nogle optegnelser siger at det er det, andre siger, at Børneasylet er bygget efter at hospitalet er nedrevet, jeg er måske tilbøjelig til at tro på den sidste påstand.

Brevet er sent fra Rom/Italien den 8. sept. 1863 til Uth pr. Horsens/Danmark. Forsendelsesruten er som følger: (via del mare)Rom med skib til Marseille, hvor det afgangstemples den 12. sept. 1863, herfra til Paris stemplet på bagsiden den 13. sept. 1863 videre gennem Frankrig til Preussen, hvor der ved grænsen, - (ses af det otte kantede afregningsstempel på forsiden af brevet),- opkræves porto svarende til 21 skilling. Ankommer herefter til Hamburg ankomststemplet med Thurn Und Thaxis og afgangstemples med Hamburg den 15. sept. 1863, hvorefter det til sidst afstemples med Korsør jernbanepostexped. Den 16. sept. 1863. En lang rejse, men dog rimeligt hurtig set i lyset af datidens transportmidler.

På bagsiden af brevet ses de fire stempler, samt med rødt påskrevet 5 Silbergroschen

Totalporto	5 Silbergroschen.	=	21 skilling
Fremmedporto	5 Silbergroschen.	=	21 skilling
Dansk porto		=	<u>9 skilling</u>
I alt		=	30 skilling

Brevene er desværre uden indhold, men brevet, der har været i kuverten herunder, har jeg fundet gengivet i en levnesbeskrivelse om en af hendes slægtninge. Et typisk brev fra en ung pige langt fra sin moder i et fremmed land. Hun skriver bl.a. om krigen ved Dybøl og Oversø, at Dannevirke er rømmet, det har hun læst i nogle tyske aviser. Hun skriver også at hun har læst om oprør i København og Karl den 15 er sat på Danmarks trone og Kristian den 9. er flygtet til England. Det må siges at være datidens krigspropagande fra tysk side!

Her ses et brev med samme dirigeringsvej, blot er det sendt ca. et halvt år senere. Det aflange stempel er et afregningsstempel indført med konventionen mellem Frankrig og Preussen den 1.7.1858

Totalporto "47"		=	38 skilling
Fremmedporto	9 Silbergroschen.	=	38 skilling
Dansk porto		=	<u>9 skilling</u>
I alt		=	47 skilling

Hvorfor ender en rimelig almindelig ung pige på 17 år i Rom? Jo det gør hun fordi hun i 1862 sammen med Billedhugger A. V. Saabye og hans kone og deres 2½ år gamle søn Johannes rejser til Rom dels som selskab dels til nytte, hun var blevet anbefalet til familien Saabye af Komtesse Emy Frijs på Boller slot. Det er A.V. Saabye der senere laver statuen af H.C. Andersen der står i Rosenborg have.

Og det er under dette 3 årige ophold i Rom hun træffer en række spændende kunstnere bl. a. Bjørnstjerne Bjørnson, og H. Olrik. Alle kunstnere med respekt for sig selv og deres udvikling som kunstner skulle dengang opholde sig nogle år i Rom.

Boller slot få km. sydøst for Horsens by Komtesse Emy Frijs og hendes mand Thorald Læssøe er begravet på kirkegården.

Det der afstedkom denne artikel, startede med at jeg erhvervede to små breve afsendt fra Rom henholdsvis fra 8.9.1863 og 9.3.1864.

der var desværre ingen afsender på brevene, så for at finde en afsender fra Rom til en usædvanlig adressat i en meget lille landsby uden for Horsens måtte jeg gå baglæns, det blev et større detektiv arbejde og meget spændende, som førte mange spændende navne og historiske oplysninger med sig, oplysninger som ikke er relevante for denne artikel.

Men som flere har sagt, samler man på ”frimærker” er de sidegevinster man får, hvis man går i dybden med sin hobby ikke at foragte.